T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih: 03.11.2026
Sayı: 7403

52491

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Hakan Şeref OLGUN

Afyonkarahisar Milletvekili

Afyonkarahisar'da şeker pancarı üreticileri, Doğuş Afyon Şeker Fabrikası ile yürüttükleri sözleşmeli üretim ilişkisinde ağır mağduriyetlerle karşı karşıyadır. Sözleşmeden doğan küspe hakkı çiftçiye teslim edilmemektedir. Pancar söküm işi tekele bağlanmış, söküm işlemini fabrika kendisi üstlenmiştir; ancak bazı bölgelere söküm makinesi geç gönderilmekte, sözleşmede yer almasına rağmen hiç gönderilmeyen bölgeler bulunmaktadır. Bu gecikme nedeniyle arazideki söküm rötar yapmakta, pancarda yüksek oranda fire kesintisi uygulanmakta ve çiftçi bir sonraki sezon ekeceği ürünü zamanında ekememektedir.

Gübre ve tohum tedariki fabrika tarafından zorunlu tutulmakta, piyasadan temin edilen tohumların ekilmesine izin verilmemekte, üstelik bu tohumlar çiftçiye piyasa fiyatının üzerinde satılmaktadır. Diğer şeker fabrikaları erken söküm ve pancar primi ödemelerini yaparken Doğuş Afyon Şeker bu ödemeleri geç yapmakta; düşük fiyat ve geciken ödemeler üreticinin mağduriyetini derinleştirmektedir.

En ağır sorun ise fiyattadır. Kota tamamlama priminin kaldırılmasıyla açıklanan resmi taban fiyat ile çiftçinin eline geçen net tutar arasında ciddi bir fark oluşmuştur. Açıklanan 3.720 TL'lik fiyat %16 baz polar içindir; kota tamamlama primi kaldırıldığından %16 polarlı pancar bedeli ton başına 3.577 TL olarak hesaplanmaktadır. Bu tutar 16'ya bölündüğünde 1 polar bedeli 223 TL'dir. Doğuş Afyon Şeker Fabrikası ekim sahalarında gerçekleşen ortalama polar oranı %13 olduğundan, ton başına pancar bedeli fiilen 2.900 TL'ye düşmektedir. Böylece kamuoyuna duyurulan fiyat ile üreticinin gerçekte aldığı bedel arasında ton başına yaklaşık 820 TL, yani yüzde 22'yi aşan bir fark doğmaktadır. Gerçekleşen alım bedeli üretim maliyetlerinin altında kalmakta ve bölgemizde şeker pancarı üretiminin geleceğini ciddi biçimde tehlikeye atmaktadır.

Bu çerçevede;

1.Doğuş Afyon Şeker Fabrikası'nın sözleşmeli üreticilere küspe teslimatı yapmamasından Bakanlığınızın haberi var mıdır? Sözleşmeden doğan bu yükümlülüğün yerine getirilmesi için hangi denetim ve yaptırım işlemleri başlatılmıştır?

2.Söküm hizmetini tekelinde bulunduran fabrikanın, sözleşmede yer almasına rağmen bazı bölgelere söküm makinesi göndermemesi veya geç göndermesi nedeniyle oluşan fire

kesintilerinden kim sorumludur? Fabrikanın gecikmesinden kaynaklanan fire kesintilerinin üreticiye yansıtılmaması ve doğan zararın tazmini için bir düzenleme yapılması düşünülmekte midir?

3.Söküm gecikmesi nedeniyle bir sonraki sezon ekimini zamanında yapamayan üreticilerin uğradığı zararın tespiti için Bakanlığınızca bir çalışma yapılmış mıdır?

4.Üreticinin gübre ve tohumu yalnızca fabrikadan, üstelik piyasa fiyatının üzerinde almaya zorlanması, sözleşme serbestisi ve rekabet hukuku bakımından Bakanlığınızca nasıl değerlendirilmektedir? Bu uygulamanın Rekabet Kurumu'na bildirilmesi veya sona erdirilmesi için bir girişimde bulunulacak mıdır?

5.Diğer şeker fabrikaları erken söküm ve pancar primi ödemelerini zamanında yaparken Doğuş Afyon Şeker'in bu ödemeleri geciktirmesinin nedeni nedir? 2026 kampanya dönemine ait bekleyen ödeme tutarı ne kadardır ve bu ödemeler ne zaman yapılacaktır?

6.Kota tamamlama priminin kaldırılmasıyla açıklanan 3.720 TL'lik fiyatın, ortalama %13 polar oranında ton başına yaklaşık 2.900 TL'ye gerilediğinden Bakanlığınızın haberi var mıdır? Düşük polar oranlı bölgelerdeki üreticiler için polar farkını telafi edecek bir destek veya prim düzenlemesi öngörülmekte midir?

7.Bakanlığınızca 2026 yılı için hesaplanan ton başına şeker pancarı üretim maliyeti nedir? Afyonkarahisar'daki üreticinin eline geçen fiilî bedelin bu maliyetin altında kaldığı kabul edilmekte midir?

8.Kota tamamlama priminin yeniden uygulanması ve pancar fiyatının polar oranından bağımsız olarak üretim maliyetini karşılayacak düzeyde belirlenmesi için bir çalışma yapılacak mıdır?